№ 125 ԿԻՐԱԿԻ, 10 ՅՈՒՆԻՍԻ

1912
ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 10 ՅՈՒՆԻՍԻ № 125

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5
Tiflis, Rédaction „Mschak"

Խմբագրատան տելեֆօն № 2—53.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէնլեզւով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆօն № 67.

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ
ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐ

Պահանջեցէք ամենուրեք! ԲՈՒԺԻՉ

Առ. և Ա. Մ. „ՆԱՐԶԱՆ" | Սեղանատան | „ԷՍՍԷՆՏՈՒԿԻ № 20."

ԷՍՍԵՆՏՈՒԿԵԱՆ (աղի-ալկալեան) №№ 4, 4 նոր, 6, 17, 18, 18 բիւվ. 2, 19, ԲԱՏԱԼԻՆԵԱՆ (անփոխարինելի լուծողական)։ ՍՄԻՐՆՕՎԵԱՆ-ԵՐԿԱԹԱՑԻՆ (պարունակում է մկնդեղ)։ ԷՍՍԵՆՏՈՒԿԵԱՆ ԼԷՊԵՇԿԱՆԵՐ (վերացնում է տապը)։ ԷՍՍԵՆՏՈՒԿԵԱՆ ԱՂ (փոխարինում է № 17 ջրին)։

ՋՐԵՐԻ ԵՒ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻՆ—ТИФЛИСЪ, Гановская, д. Гургенова, №№ 8—10. Тел. 898.
Գլխաւոր պահեստը Վարչութեան կից՝ Պեատիգորսկում։ Պրէյս-կուրանտները ձրի։
Դիմել՝ Пятигорскъ, Управленіе водъ.
(կ.) տա. 224. 39—10

Երեքշաբթի, յունիսի 12-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին
ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԿ. ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
(Աբաս-Աբադսկի հրապարակ) կայանալու է
ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
անդամների արտակարգ ընդհանուր ժողով, ընկերութեան
ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ առիթով

Զբաղմունքի առարկաներն են՝
ա) Ընկերութեան կանոնադրութեան փոփոխում.
բ) Հայ բեմական գործիչների համագումար։
գ) Թատրոնական ֆօնդ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ.—Այս ժողովը կայացած կը համարվի անկախ ներկայ եղող անդամների թւից, որովհետև առաջին անգամ նշանակված էր յունիսի 3-ին, և չը կայացաւ՝ բաւարար թւով անդամներ ներկայ չը լինելու պատճառով։
(և.) տա. 429. 2—1

Նոր-Նախիջեւանի Հայոց Բարեգ. Ընկ. Խորհրդարանը
յայտնում է, որ Ընկերութիւնը սահմանել է
600 րուբլի մրցանակ հայոց լեզուի դասագրքի համար

1) Դասագիրքը կազմված պէտք է լինի 6 մասից (իւրաքանչիւրն առանձին), վեցամեայ դպրոցի 6 բաժինների համապատասխան. իւրաքանչիւր մասին յատկացվում է 100 րուբլի։
2) Դասագրքի ուղղագրութիւնը լինելու է հին ուղղագրութիւնը եւ լեզուն՝ զուտ գրականական, առանց գաւառաբարբառի։
3) Դասագրքի իւրաքանչիւր մասը տպագրվելու է Ընկ. միջոցներով 1200 օրինակ, որը հրատարակելուց և գինը նշանակելուց յետոյ Ընկ.-ը ծրի վերադարձնում է կազմողին։
4) Դասագիրքը կազմելիս՝ պէտք է առաջնորդվել նոր ծրագրի ցուցումներով (հրատարակ. Ներսիս. Դպր.)։
5) Դասագիրքը պէտք է ներկայացնել մինչև 1913 թ. մայիսը։
Մանրամասն պայմանների մասին դիմել և դասագիրքը ուղղել Ընկ. Խորհրդարանին հետևեալ հասցէով. Нахичевань на Дону. Совѣту Армянскаго Благотворительнаго О-ва.
(տա.) 417. 1—1

Ժամհարեան Գիւղատնտ. Դպրոցի Յանձնաժողովը
ցանկանալով ընտրել դպրոցի համար հողաբաժին, խնդրում է այն անձերին, որոնք ունեն յարմար հողեր, ոչ պակաս քան երկու հարիւր դեսեատին, մօտ երկաթուղային գծերին, ազատ հողային վէճերից, ջրառատ վայրում, առողջ տեղում և հայաբնակ գիւղերի շրջանում, առաջարկել Յանձնաժողովին՝ հաղորդելով գնի և ուրիշ պայմանների մասին մանրամասնութիւններ և ներկայացնելով հողաբաժնի մակարդակը (межевой планъ)։ Վերջնական ժամանակամիջոց նշանակվում է մինչև յուլիսի 10-ը։ Դիմել Թիֆլիս Ալ. Քալանթարին։
(ա.օ.) տա. 426. 2—2

Քառասնամեակ „Մշակի" «Տարազի» Յոբելեանական №-Ալմանախ ՎԵԼԵՆՕՎԻ ԹՂԹԻ վրա, յատուկ կազմով, պատկերներն առանց ծալելու, „Մշակի" դաւառական թղթակիցների համար (սահմանափակ) փոխանակ 10 ր. ԵՐԵՔ րուբլի։ Նոյնը իլլիւստրասիօնի («ՏԱՐԱԶԻ») թղթի վրա 1 ր. 50 կ.։ ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆ №-ի հետ 2 ր.։
Դիմել՝ БЮРО ПЕЧАТИ. Тифлисъ, Голов. пр. 41.
26. 10—2

ԱԶԴ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
յայտարարում է ի գիտութիւն հայ բանասէրների, որ հայկական տպագրութեան 400-ամեայ համազգային յոբելեանի առիթով որոշել է հրատարակել ՀԱՅ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ 400-ԱՄԵԱՅ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ, և այդ երկի համար նշանակում է
500 ՌՈՒԲԼՈՒ ՄՐՑԱՆԱԿ
Մրցանակին ներկայացնելիք աշխատութիւնը պիտի պարունակի.

1) ՀԱՅ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿԶԲԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՄԵՐ ՕՐԵՐԸ
Աշխարհիս բոլոր կողմերում գործած և գործող հայ տպարանների մասին որքան հնար է՝ լիակատար տեղեկութիւններ, որոնց մէջ և հայ տպագրական ու հրատարակչական գործի մէջ աչքի ընկնող գործիչների կենսագրութիւնները և հիմնարկութիւնների պատմութիւնը։

2) ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆԸ ԻԲՐԵՒ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
Միջավայրը, ուր նա գործում էր, ազդեցութիւնը հայ կեանքի վրա թէ գաղութներում և թէ մայր երկրի մէջ։

3) ՀԱՅ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻԲՐԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԻ ԳՈՐԾՕՆ
Այդ շարժումների առանձին-առանձին միջավայրերը աշխարհի զանազան կողմերում։ Իւրաքանչիւր տպարանական միջավայրում առաջացած գրականութեան տեսութիւնը և գնահատումը։ Ընդհանուր տեսութիւններ գրական էվօլիւցիայի մասին։
Աշխատութիւնները պէտք է ներկայացնել մինչև առաջիկայ օգոստոսի 20-ը։ Հեղինակի անունը փակ ծրարով։ Գրքի ծաւալը լինելու է մօտաւորապէս 320 երես (6 կվ. 40 տող)։
Ընկերութեան հասցէն՝ Тифлисъ, Кавказское Армянское Издательское Общество, Бебутовская ул., № 25.
428. 1—1

ԲԺԻՇԿ
Զ. Ա. ԹԱՌՈՒՄԵԱՆՑԸ
Վերադառնալով Թիֆլիս՝ նորոգեց հիւանդների ընդունելութիւնը երեկոյեան ժամը 4-ից—6-ը, բացի կիրակի օրերից։ Կիրակի օրերը հիւանդների ընդունելութիւն կը լինի ՄԵԾ-ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱՑՈՒՄ առաւօտեան ժամը 10-ից՝ տեղական դեղատանը։ Թիֆլիսի հասցէն՝ Մեծ-Վանքի փող., № 15 (Վանքի եկեղ. դիմաց)։
Բացի այդ՝ բժիշկը կատարում է միկրօսկօպիական և քիմիական հետազօտութիւններ մէզի, մաղասի, արեան և այլն էկսպերիմէնտներ։
(և. հ. շ. կ.) տա. 398. 5—4

ԲԺԻՇԿ
Տ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ
Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական եւ կաշուի հիւանդութիւնների, վերսկսեց ամառվայ ընդունելութիւնը
ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿՈՒՄ
Верхній бульв., д. Зипаловой.
(օ. մ.) տա. 353. 12—9

ԾԱՆՐ ԿՈՐՈՒՍՏ

Կորուստը, որ կրեց այսօր մեր եղբայրակից վրաց ժողովուրդը և մանաւանդ վրաց դպրոցը մահվամբ Եակոբ Գօգեբաշվիլիի, արդարև ծանր է և անփոխարինելի։ Անփոխարինելի է, որովհետև իսկական, անկեղծ ժողովրդական գործիչները, մաքուր հայրենասէրները այնքան հազուագիւտ են, որ ամեն մի կորուստ անհագին հարուած է հասցնում և նօսրացնում գործիչների առանց այն էլ նօսր շարքը։

Ինչու համար այսօր ամբողջ Վրաստանը, վրաց ժողովուրդը, վրաց ինտելիգենցիան այնքան մեծ վշտով և կսկիծով ողբում է Գօգեբաշվիլիի մահը։ Իբրև մանկանացու, նա երկար ապրելով կարող է մխիթարվել, որ գնաց հանգստանալու այն սին և ունայն աշխարհի նեղութիւններից։ Բայց իբրև հասարակական, մանաւանդ դպրոցական գործիչ, իբրև մի մարդ, որ երկար ու ձիգ տարիներ աշխատել, տքնել է իր մայրենի լեզուի, իր մայրենի դպրոցի զարգացման և բարգաւաճման համար և այսօր նրա մահվամբ այդ լեզուն, այդ դպրոցը որբանում է և զրկվում իր նշանաւոր մշակողից՝ մենք չենք կարող մեր անկեղծ ցաւակցութիւնը և ափսոսանքը չարտայայտել վրաց ժողովրդին, վրաց դպրոցին և ինտելիգենցիային։

Եւ յանձին Գօգեբաշվիլիի մենք չենք կորցնում միայն մի վրացի գործիչ։ Իբրև ճշմարիտ հայրենասէր, Գօգեբաշվիլին և իսկական մարդասէր էր. ապացոյց նրա կտակը, որի մէջ չէ մոռացել տնօրինել, որ իր լումայով օգնեն նաև հայ և մուսուլման բարեգործական հաստատութիւններին. Լաւ, ազնիւ հայրենասէրը և ազնիւ, լաւ մարդասէր է։

Աշխատել, տքնել գրեթէ ամբողջ կէս դար մայրենի լեզուի և մայրենի դպրոցի համար, դա հազուագիւտ երևոյթ է և ամեն մարդու չէ տուած։

Ահա մի մարդ, որ գերեզման իջնելով, ամենայն հպարտութեամբ կարող է ասել իր ժողովրդին. «Աշխատեցի իմ բոլոր ոյժով քեզ համար, եղայ արժանի զաւակ իմ հայրենիքի, և այժմ թող հայրենիքն արձակէ ինձ գնալ և հանգիստ ննջել յաւիտենականութեան ծոցում»։

Ննջիր հանգիստ, լաւ հայրենասէր և լաւ մարդասէր։

Հ. Առաքելեան

ՎեՀ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐԻ ՄՕՏ

Պետերբուրգ, 8 յունիսի

Ժամը 2-ին յատուկ գնացքով Ցարսկօէ-Սէլօ մեկնեց Գէորգ V Վեհափառ Կաթողիկոսը, ուղեկցութեամբ Բեսարաբիայի թեմական առաջնորդ Ներսէս արքեպիսկոպոսի, Խորէն և Մեսրոպ եպիսկոպոսների, Մատթէոս և Բագրատ վարդապետների և աւագ-երէցներ Տէր-Գրիգորեանի և Շիոյեանի։ Միևնոյն գնացքով Ցարսկօէ-Սէլօ մեկնեցին աւարողապետ բարօն Գիրսը և արարողապետութեան քարտուղար բարօն Ռամզայ։

Երկաթեղանի հանդիսաւոր կառքով, որին լծված էին 6 ձիեր, Ցարսկօէ-Սէլօ ժամանելով, Կաթողիկոսը դիմեց Ալէքսանդրեան Պալատը։ Կաթողիկոսին տանող կառքի ձախ կողմից գնում էր ախոռատան հեծեալ մի օֆիցեր, իսկ կառքին հետևում էին 4 ձիաւորներ։

Կաթողիկոսին ուղեկցող հոգևորականները նստել էին պալատական 3 կառքերի մէջ։

Պալատ հասնելով Գէորգ V-ին դիմաւորեց աւագ-արարողապետ բարօն Կօրֆը և ուղեկցութեամբ պալատական պաշտօնեաների և գաւազանակիր ու խաչակիր աւագ-երէցների Կաթողիկոսը անցաւ Պալատի փոքր գրադարանը։ Առաջին դահլիճում Կաթողիկոսին դիմաւորեց հօֆմարշալ Բենկենդօրֆը, իսկ գրադարանում դիմաւորվեց պալատական մինիստր բարօն Վ. Ֆրեդերիկսի կողմից, ուր և գտնվում էին պալատական հրամանատարն ու հերթապահ ֆլիգել-ադիւտանտը։

Ժամը 3-ին Կաթողիկոսը առաջնորդվեց Թագաւոր Կայսրի մօտ. Տեսակցութիւնից յետոյ, որ տևեց 20 րոպէ, Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրը Կաթողիկոսի հետ դուրս եկաւ գրադարանը, ուր Կաթողիկոսը Թագաւոր Կայսրին ներկայացրեց իրան ուղեկցող հոգևոր անձանց։ Ապա Նորին Սրբութիւնը ընդունվեց Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնայի կողմից։ Աւագ-արարողապետ բարօն Կօրֆը Հայրապետին յանձնեց Բարձրագոյն հրովարտակը և ադամանդէ խաչը՝ վեղարի վրա կրելու համար։

Բարձրագոյն ընդունելութիւնից յետոյ Կաթողիկոսին և նրան ուղեկցող հոգևոր անձանց Մալախիտովի սեղանատանը տրվեց թէյ, որից յետոյ Գէորգ V-ը միևնոյն կարգով կայարան վերադարձաւ Պետերբուրգ գնալու համար։

Միևնոյն օրը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ V-ը այցելեց Նորին Կայսերական Մեծութեան Փոխարքային։

Այսօր Կաթողիկոսը այցելեց մինիստրների խորհրդի նախագահ Վ. Կօկովցեվին։ («Кавказъ»)

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

8 յունիսի

Պետերբուրգ.—Ցերեկով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ V Բեսարաբիայի առաջնորդ Ներսէս արքեպիսկոպոսի, Մեսրոպ և Խորէն եպիսկոպոսների, երկու վարդապետների և երկու քահանաների ուղեկցութեամբ մեկնեց Ցարսկօէ-Սէլօ՝ Կայսրին ներկայանալու համար։ Հասնելով Ցարսկօէ-Սէլօ, Կաթողիկոսը միացած հոգևոր անձանց հետ միասին մեկնեց Պալատ։ Ժամը 3-ին ցերեկով Կաթողիկոսը առաջնորդվեց այն սենեակը, ուր գտնվում էր Թագաւոր Կայսրը։ Ունկնդրութիւնից յետոյ Կաթողիկոսը Նորին Մեծութեանը ներկայացրեց հոգևոր անձանց։ Յետոյ Կաթողիկոսը ընդունվեց Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնայից։ Աւագ-արարողապետը յանձնեց Կաթողիկոսին Բարձրագոյն հրովարտակը պատրիարքական պաշտօնի համար, ադամանդազարդ խաչը և Բարձրագոյն բեսկիրպտը։ Բարձրագոյն ընդունելութիւնից յետոյ Կաթողիկոսին և նրա ուղեկիցներին պալատում առաջարկվեց թէյ։ Յետոյ Գէորգ V վերադարձաւ Պետերբուրգ։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

8 յունիսի

Ցարսկօէ-Սէլօ.—Մեծ Պալատում երրորդ Դումայի նստաշրջանի աւարտման առիթով Դումայի 260 անդամ—հոկտեմբերեան, նացիօնալիստ, առաջադիմական, մահմեդականներ, լեհական կոլօ, կադէտներ, աշխատաւորականներ և անկուսակցականներ—նախագահի գլխաւորութեամբ ներկայացան Կայսրին։ Ցարսկօէ-Սէլօյից Դումայի անդամները Պալատ մեկնեցին պալատական կառքերով։ Մեկնեցին նաև մինիստրների խորհրդի նախագահը և Պալատի մինիստրը։

Ժամը 2-ին Կայսրը դուրս եկաւ դահլիճ։ Լսվեց ցնծագին ուռա։ Կայսրը բարեհաճեց դիմել ներկայ եղողներին հետևեալ խօսքերով. «Հինգ տարի շարունակ Ես ուշադրութեամբ հետեւում էի Պետական Դումայի պարապմունքների ընթացքին, եւ չեմ թաքցնում ձեզանից, որ մի քանի գործեր չէին ստանում այն ուղղութիւնը, որպիսին Ինձ ցանկալի էր ներկայանում: Կարծում եմ, որ վիճաբանութիւնները ոչ միշտ կրում էին հանգիստ բնաւորութիւն. իսկ գործի համար գլխաւորը հանգստութիւնն է: Միւս կողմից՝ Ես ուրախ եմ վկայել, որ դուք շատ ջանք գործ դրիք եւ աշխատեցիք լուծել Իմ աչքում գլխաւոր հարցերը, վերաբերեալ գիւղացիների հողային բարեկարգութեան, բանւորների ընտանիքների ապահովութեան, ժողովրդական կրթութեան եւ պետական պաշտպանութեան բոլոր խնդիրներին։ Նաւակառուցման համար մեծաքանակ գումար յատկացնելը, որ որոշեցիք դուք երէկ, Ինձ պատճառեց անկեղծ գոհունակութիւն: Ցանկալի եմ գտնում մօտակայ հերթին ուշադրութիւն դարձնել Իմ սիրեցեալ ծնողից ժառանգած եկեղեցա-ծխական դպրոցների վրա: Ցանկանում եմ ձեզ բաղդաւոր վերադառնալ ձեր տները, իսկ նրանց, որոնք կը մտնեն չորրորդ Դումա, հանգիստ ու բեղմնաւոր աշխատանք յաջողութիւն Իմ եւ յօգուտ Թանգագին Ռուսաստանի: Ցտեսութիւն, պարոններ»։

Կայսրը Պալատի մինիստրի և Դումայի նախագահի ուղեկցութեամբ անցաւ ներկայացողների առաջից, արժանացնելով ողորմած խօսքերի։ Պատգամաւորներին ներկայացնելու բաղդն ունեցաւ կամերհէր Րօդզեանկօն։

Ժամը 4-ի մօտերը Կայսրը հրաժեշտ տալով մեկնեց, որից յետոյ ներկայ եղողներին առաջարկվեց թէյ ու նախաճաշ։ Դումայի Նախագահն առաջարկեց խմել Թագաւոր Կայսրի կենացը, որ ընդունվեց ցնծագին։ Երկրորդ կենացը եղաւ Թագուհի Կայսրուհու և Գահաժառանգի համար։

Ժամը 5-ին Դումայի անդամները պալատական կառքերով մեկնեցին Պալատից և վերադարձան Պետերբուրգ։

—

Պետերբուրգ. — Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդորօվնան և Մեծ Իշխանուհի Կսէնիա Ալէքսանդրօվնան ցերեկով բարեհաճեցին այցելել հանգուցեալ օբեր-հօֆմարշալ իշխան Դօլգորուկիի այրուն և յայտնեցին ցաւակցութիւն։ Երեկոյեան հոգեհանգստին բարեհաճեցին գալ Ցարսկօէ-Սէլօյից Կայսրը և Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնան շքախմբի անձանց հետ։ Հոգեհանգստին ներկայ էին Պալատի մինիստրը, երկրագործութեան գլխ. կառավարիչը, Պետական Խորհրդի նախագահը և անդամները, բարձր հասարակութեան ներկայացուցիչներ։ Աւագ-արարողապետ բարօն Կօրֆ Նոցին Մեծութիւնների կողմից դագաղի վրա դրեց թարմ ծաղիկներից պատրաստված պսակ։ Հանգուցեալի այրին այցելեց Մայր Թագուհի Մարիա Ֆէօդորօվնան։

Պետերբուրգ.—Բաղդ ունեցաւ Թագաւոր Կայսրին ներկայանալ սերբիական նախկին մինիստր Նիկօլայ Պաշիչը։

—

Բօդայբօ.—Ոսկի արդիւնաբերող ընկերակցութեան Նադէժդինի հանքում աշխատանքների վերսկսման առիթով բանւորների ցանկութեամբ կատարվեց հանդիսաւոր մաղթանք Կայսրի և Թագաւորական Գերդաստանի արեշատութեան համար։ Ներկայ էին 4000 մարդ։ Եկաւ նաև սենատոր Մանուխինը իր պաշտօնեաների, նահանգապետի, դատախազի, իշխանաւորների հետ։ Սենատորը դիմեց ամբոխին մի ճառով, որի մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց բանւորներին աշխատանքները վերսկսելու համար։ Վերջում սենատորը առաջարկեց ի պատիւ Ռուսաստանի Ինքնակալ Տիրոջ աղաղակել «ուռա»։ Օդը թըն-

դաց հագուստը ցնծագին ուրախութեամբ։ Ընդհանուր տրամադրութիւնը հանդիսաւոր էր. շատերը լալիս էին։

—

Թաւրիզ.—Խօշաբէգլիւներն առաջարկեցին խօշաբէգլիւներին [illegible] ու մնացած [illegible] դէմ կռուելու համար։

Համաձայնութիւն կայացաւ շահսէվան [illegible] ցեղերի միջեւ։

Շահսէվանները բոլորը գործունէութեան մէջ են [illegible] Ղարադաղ [illegible] ուժերով [illegible]։

—

Չիկագօ.—Ազգային կօնվէնտի նիստում վիճաբանութիւններ ծագեցին հանրապետական Թէֆթի առաջարկութեան առթիւ, թէ ցուցակներից պէտք է հանել Տաֆտի բոլոր կողմնակից պատգամաւորների անունները. [illegible] Ռուզվէլտի կողմնակիցների [illegible]։

—

Չիկագօ.—Ռուզվէլտը յայտնեց, որ [illegible] նոր [illegible] կուսակցութեան։

—

Լոնդոն.—[illegible]

—

Կ. Պոլիս.—[illegible]

—

Վիէննա.—Կայսրը չընդունեց Գալիցիայի գործերի մինիստրի հրաժարականը և հաւատիացրեց նրան, թէ նա դէպի մինիստրը տածում է լիակատար վստահութիւն։

Պատգամաւորների պալատը 250 ձայնով 97-ի դէմ որոշեց դիմել զինուորական օրինագծի յօդուածային քննութեան։

Եկաւ պարսից խնամակալը։

—

Բուդապեշտ.—Բոլոր 117 ընդդիմադիր պատգամաւորները կոչով դիմեցին ազգաբնակութեան, առաջարկելով ենել սահմանադրութիւնը և ժողովրդական իրաւունքները ոտնահարողների դէմ։

—

Պարիզ.—Պուանկարէն պաշտօնապէս հերքում է այն լուրերը, թէ իբր Բուրժուան և միւս մինիստրները դուրս են գալու կաբինէտի կազմից ընտրողական բարենորոգման օրինագծի առիթով տարբեր կարծիք ունենալու պատճառով և իբր հարց է բարձրացված պալատն արձակելու մասին՝ դըժուարութիւնները ի նկատի ունենալով։

—

Մադրիդ.—Մինիստր-նախագահը մինիստրների խորհրդում զեկուցեց Մարօկկօյի մասին վարվող ֆրանս-սպանական բանակցութիւնների ընթացքի մասին։ Մամուլի ներկայացուցիչներին Կանալէխասը յայտնեց, որ սպանական կառավարութիւնը չէ ձգձգելու բանակցութիւնները։

—

Մադրիդ.—Արգելիչ շղթայի փչանալու պատճառով գծից դուրս եկան էլեքտրաքարշի երկու վագոն և ընդհարվեցին։ Երկու մարդ սպանվեցին, 9 հոգի վիրաւորվեցին ծանր։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

8 յունիսի

Պէկին.—Տանշաօյի փախուստի հետ երևան է գալիս դժգոհութիւն ներկայ կացութիւնից և ժամանակաւոր սահմանադրութիւնից։ Լրագիրներից մի քանիսը կողմնակից են նախագահի իշխանութեան ընդլայնման։

—

Խանկօու.—Գեներալ Լիւմանխունը հեռագրում է արտաքին գործերի մինիստրութեան կառավարչին՝ թէ անհրաժեշտ է ստիպել Մանջուրիայում և Մօնղոլիայում գտնվող ռուսաց զօրքերին հեռանալ չինական հողաբաժնից և հարկադրել նրանց յարգել երկրի տէրրիտօրիալ անձեռնմխելիութիւնը։

—

Խանկօու.—Ծերակուտական պալատի բազմամարդ միտինգում վճռվեց լիազօրեցնել գիլդաների ներկայացուցիչներին դրամական հանգանակութիւն անել կառավարութեանը օգնելու համար։

—

Շանխայ.—Կանտօնում դրութիւնը չափազանց յուզալի է, որովհետև նահանգը յամառութեամբ աւտօնոմիայի է ձգտում։

—

Մուկդէն.—Ապստամբված զօրաբանակը կողոպտում է քաղաքը։

—

Մուկդէն.—Երրորդ գնդի ապստամբութեան ժամանակ հրդեհվեցին գաւառական բանկը և մի քանի տուն։

—

Պարիզ.—Չինական փոխառութեան համաձայնութիւնը ստորագրվեց։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԳՈՒՏ «ՄՇԱԿԻ» ՖՕՆԴԻ

(Նամակ խմբագրութեան)

Թիֆլիս, 9 յունիսի

«Մշակի» 40-ամեակի Յօբելեանական Յանձնաժողովը շնորհակալութեամբ ստացաւ յօգուտ «Մշակի» ֆօնդի հետևեալ նուէրները.

1) Երևանից, Յար. Շամիլեանից՝ 5 ր., 2) Շահնազար գիւղից (Լոռու շրջան) «Մշակի» 35-ամեայ բաժանորդ հայ-կաթօլիկ վարդապետ հայր Սարգիս Եազըճեանից՝ 3 ր., 3) Վլադիվօստօկից, կապիտան Արշակ Փիրումեանից՝ 10 ր., 4) Թաշ-Քէօփրիւյից (Անդրկասպեան շրջան), Աստուածատուր Տէր-Աւագեանից և Կարապետ Օրդիեանից՝ հանգանակված՝ 23 ր. 50 կ. (ցուցակը կը տպվի առանձին)։ Գումարն է 41 ր. 50 կ., որ աւելացնելով նախորդ ստացված 23,090 ր. 42 կ. գումարին (տես «Մշակ» №№ 123 և 124) հանրագումարն է 23,131 ր. 92 կ.։

Յանձնաժողով

—

(Նամակ խմբագրութեան)

Աստրախան, 31 մայիսի

Մենք, ներքև ստորագրողներս, ստանալով Թիֆլիսից «Մշակի» Յօբելեանական Յանձնաժողովի առանձին կոչերը և նախապէս իրար հետ խորհրդակցելով՝ անցեալ մայիսի 4-ին, տեղական Գրական-Գեղարուեստական Ընկերութեան դահլիճ հրաւիրեցինք Աստրախանի հայկական հաստատութիւններում գործող զանազան պաշտօնատար անձնաւորութիւններին, մասնաւորապէս խորհրդակցելու «Մշակի» 40-ամեայ յօբելեանին մասնակցելու ձևի մասին։

Մեր հրաւէրին ձայնակցեցին մօտ 30 անձ, որոնք և որոշեցին, 1) մեր երեքիս ստորագրութեամբ յօբելեանի օրը հեռագրով շնորհաւորել նրան ներկայ եղող համակրողների կողմից, 2) երեկոյթ կամ ցերեկոյթ կազմակերպել Գրակ.-Գեղարուեստական Ընկերութեան մէջ «Մշակի» 40-ամեայ յօբելեանի առիթով և 3) ժողովարարութիւն անել և այդ գումարով «Մշակի» համարները ձրի ուղարկել զանազան գիւղական և հասարակական հաստատութիւններին, ուղարկվելիք տեղերը մեզ վրա թողնելով։ Նոյնպէս մեզ երեքիս յանձնեցին այդ առիթով դրամական նուէրներ ժողովել, որի գումարը հասաւ 505 րուբլու։

Դրամական նուէրներ տուեցին հետևեալ անձերը.—Գէորգ Բօրօդինեան 100 ր.։ Եղբ. Սունդուկեաններ և Ն. Փարեմուզեան 50-ական րուբ.։ Յ. Ասայեան 30 ր.։ Յ. Ստեփանեան, Եղբ. Թորոսեաններ, Մ. Հախվէրդեան, Եղբ. Աֆթանդիլեաններ, տ. Կ. Վանեցեան 25-ական ր.։ Ս. Եղիազարեան, Յ. Ծաբրիկանթեան, Եղբ. Աւագեաններ, Յ. Սարգսեան, Գ. և Պ. Բայեաններ, Բ. Ջանեան, Յ. Գրանիշչիկեան, Ս. Գանջումեան, բժ. Թ. Ծարմանեան, Բ. Մելիքջնցեան, Ս. Ծրանգուլեան, Խ. Միրիմանեան և Մ. Թելէթեան 10-ական ր.։ Եղբ. Տէր-Զաքարեաններ, եղբ. Տուրփայեաններ, տիկ. Մ. Եաղուբեան և Բ. Փարեմուզեան 5-ական ր., ընդամէն 505 ր., որից 500 ր. փոխադրեցինք «Մշակի» խմբագրութեանը պետական բանկի միջոցով։

Ծախքեր եղել են.—1) Փոխադրութեան համար—2 ր. 02 կ. (ապահովագիր № 330)։ 2) «Մշակի» խմբագրութեանը հեռագիր դրամը փոխադրելու մասին—1 ր. 55 կ. (ապահովագիր № 788) և յօբելեանի օրը շնորհաւորական հեռագիր—1 ր. 35 կ. (ապահովագ. № 291)։ Մեզ մօտ մնում էր 8 կօպէկ, որը և ուղարկում ենք մարկաներով։

Պարտք ենք համարում շեշտել և այն, որ պ. Մկրտիչ Հախվերդեանը ցանկութիւն յայտնեց իր 25 ր. նուէրը «Մշակի» ֆօնդին յատկացնել։ Ուրեմն այդ 25 ր. դուրս գալով 500 ր., յարգելի խմբագրութեանդ մնում է կատարել մի գեղեցիկ պարտականութիւն մնացեալ 475 ր. հաշւով 1913 թ. յունվարից «Մշակի» ամբողջ տարվայ համարները ձրի ուղարկել կարիքաւոր վայրերը, նեղութիւն կրելով՝ ուղարկվելիք տեղերի ցուցակը նախապէս ուղարկել մեզ, համաձայն մեզ յանձնարարողների մայիսի 4-ի նիստի որոշման։

40-ամեայ «Մշակին» ցանկանալով աւելի ոյժ, աւելի կորով և աւելի մեծ արիասրտութիւն պայքարելու խոչընդոտների դէմ՝

Մնում ենք անկեղծ յարգանքներով՝

Գէորգ ք. Մկրտումեան, Սարգիս ք. Ասլանեան, Աբէլ Ապրեսեան։

ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆՈՒՄ

Հինգշաբթի, յունիսի 7-ին, տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովի նիստը, որին ներկայ էին վարչութեան անդամները, Ընկերութեան հրահանգիչները և հիւրեր, որոնցից կը յիշատակենք Կ. Պոլսից եկած Յովհ. Յակոբեանին, Բագուից և Երևանից Թիֆլիս եկած մի քանի անձերի։

Նախագահ Ա. Քալանթար, յայտնելով որ կիրակի, յունիսի 10-ին, Կարսում բացվում է կենդանաբուծական ցուցահանդէս, հարց դրեց, թէ ի՛նչ մասնակցութիւն կարող է ունենալ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատ. և Տնայնագործական Ընկերութիւնը։ Ժողովականները որոշեցին ուղարկել շնորհաւորութիւն և թողնել ցուցահանդէսի կարգադրիչ յանձնաժողովի տրամադրութեան տակ 50 րուբլի՝ տեղական կաթնատու կովերի լաւ կենդանիներին պարգևաբաշխելու համար։

Ընկերութեան հրահանգիչ Գ. Գրձելեան զեկուցեց, թէ ի՛նչ կազմակերպութիւն ունի ամառային գործունէութիւնը Ղարաքիլիսայում։ Նա պատմեց, որ այդ գիւղում հրահանգչի հսկողութեան տակ են դրված հինգ հողաբաժին հող, որոնք մշակվում են տեղական ոյժերով, բայց ցուցումներ ստանում են հրահանգչից։ Այդ հողաբաժինների վրա ցանված են բանջարաբոյսեր, գետնախնձոր, ճակնդեղ, կաղամբ, հացահատիկներ և ուրիշ արմտիներ։ Հրահանգիչը փորձել է բժշկութիւն անել «պարիզեան կանաչ», «բօրդօյեան հեղուկ» դեղերով և հասել է աջող արդիւնքների։

Նախագահը հաղորդեց, որ Բօրչալուի գաւառապետը, յայտնելով նրան գաւառում տափարակային մասերում նկատված հաւերի խոլերայի երևալու մասին, խնդրում է ցուցումներ հիւանդութեան դէմ։ Որոշվեց հարցնել Թռչնապահական Ընկերութեան մասնագէտներին և աջակցել բուժիչ միջոցների գործադրութեան ներմուծմանը վտանգված տեղերում։

Ա. Աթանասեան կարդաց իր զեկուցումը «Փորձնական և ցուցական դաշտերի դերը Անդրկովկասի լեռնային շրջանում» վերնագրով։ Զեկուցանողը մի շարք վիճակագրական թւերով ցոյց է տալիս, որ հայ ազգաբնակութեան մեծագոյն մասը ապրում է որոշ բարձրութեան վրա՝ լեռնադաշտերում, լեռնալանջերում։ Զեկուցանողը անհրաժեշտ է գտնում, որ հայ ազգաբնակութեան խոշորագոյն մասի տնտեսութեան բարւոքման համար հաստատվի լեռնային շրջանում փորձադաշտ, որի ցուցումներով կարելի լինէր ղեկավարվել՝ գիւղերի տնտեսութիւնը բարւոքելու համար։

Խ. Երիցեան առաջարկում է շարունակել գործունէութեան այն եղանակը, որ սկսված է Սաղիանում և Ղարաքիլիսայում, համարելով նրանց սկիզբը այն գործունէութիւնը, որ առաջարկվում է ներկայ զեկուցումով։

Ա. Արասխանեան կարևոր է համարում ստուգել զեկուցման բերած բարձրութիւնների վերաբերեալ թւերը և առաջարկում է կատարել սեփական ուսումնասիրութիւններ այդ նպատակով։

Ա. Քալանթար բացատրում է Ալէքսանդրօպօլի շրջանում ծրագրված այս տարվայ գործունէութեան նշանակութիւնը, ընդգծելով որ Ալէքսանդրօպօլը գտնվում է երկրագործական գրաղմունքների խոշոր շրջանում, ունի գիւղատնտեսութեամբ պարապող բնակիչների մի ստուար խումբ, ունի Գիւղատնտեսական Ընկերութեան ճիւղ, որի համար յատկացրել է քաղաքի հողերից 20 դեսեատին հողաբաժին, ունի բաւական ընդարձակ բանջարանոցներ և միևնոյն ժամանակ ունի յարմարութիւններ գիւղատնտեսական գործիքներ շինելու քաղաքի արհեստաւորների ձեռքով։

Բժ. Բ. Աղասարեան կարծիք է յայտնում, որ եթէ հանգամանօրէն մի զեկուցում պատրաստվի Պետերբուրգի եկեղեցական խորհրդի անունով կարելի կը լինէր ստանալ գումար փորձադաշտի համար։

Ա. Քալանթար անում է ամփոփ զեկուցում գիւղատնտեսական գիտելիքների տարածման խնդրի մասին, բացատրելով գիւղատնտեսական դպրոցական կրթութեան և հրահանգչական գործունէութեան տարբեր նշանակութիւնը։ Նա համեմատութիւններ է անում եւրոպական երկիրների և Կովկասի մէջ և ցոյց տալիս, թէ ի՛նչ պայմաններում տեղի ունի մեզանում գիւղատնտեսական գիտելիքների տարածումը։ Նա ընդգծում է հրահանգչական գործունէութեան առանձին կարևորութիւնը և յայտնում է կարծիք, որ գիւղատնտեսական բաժանմունքներ կարելի է բանալ միայն այն ծխական դպրոցներին կից, որտեղ կան յատուկ յարմարութիւններ այդ գործի համար և որտեղ ապահովված է հմուտ մասնագէտի ներկայութիւնը և գործունէութիւնը։

Յովհ. Յակոբեան զեկուցանում է Թիւրքահայկական դպրոցների մէջ մտցված գիւղատնտեսական ուսման մասին։ Շնորհաւորելով Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագործ. Ընկերութեան բեղմնաւոր գործունէութիւնը, նա պատմում է, որ Թիւրքիայում սահմանադրութիւնից առաջ տիրում էր դպրոցական գործում մեծ ճնշում և ի միջի այլոց գիւղատնտեսական ուսումը համարվում էր արգելված պտուղ։ Բայց այն օրից, երբ Թիւրքահայերը հնարաւորութիւն ստացան գործելու փոքր ի շատէ ազատօրէն, սկսեցին առանձին նշանակութիւն տալ գիւղատնտեսական ուսման և մտցրին նրան երբև առարկայ իրանց դըպրոցներում, յատկացնելով շաբաթական երկու դաս։ Հրաւիրված են 2 մասնագէտներ—Միքայէլ Նաթանեան և Միք. Մինասեան—որոնք ղեկավարող դեր են ստանձնել՝ մէկը Կիլիկիայի, միւսը Բարձր Հայքի շրջանում։ Գիւղատնտեսութեան զարգացմանը Թիւրքիայում վնասում է երկաթուղիների և ուրիշ յարմար ճանապարհների բացակայութիւնը, անձի և սեփականութեան դեռ ևս անապահով լինելը, հողային հարցի խառնակ վիճակ ունենալը։ Թիւրքահայ երիտասարդութեան կուլտուրական առաջնորդները մտադիր են դպրոցի միջոցով մանուկներին ընտելացնել գիւղատնտեսական բարւոքումների տենչանքներին և անդել նրանց մէջ առանձին ձգտում դէպի գիւղատնտեսական կատարելագործութիւններ։

Ա. Աթանասեան բացատրում է հասակաւորների համար կազմակերպվող հրահանգչական գործունէութեան նշանակութիւնը։

Արասխանեան կարծում է, որ ժողովրդական դպրոցի մէջ գիւղատնտեսական առարկաների դասաւանդութիւնը կունենայ որոշ նշանակութիւն։

Գ. Խարազեան խօսում է հրահանգչական գործունէութեան առանձին նշանակութեան մասին և ընդգծում է փորձադաշտերի և ցուցադաշտերի կարևորութիւնը։

Յ. Յակոբեան բերելով մի շարք ցուցումներ, թէ ինչպէս ճանապարհների բացակայութեան պատճառով զանազան արմտիներ գին չունեն երկրի մէջ, ընդգծում է Թիւրքահայաստանի արմտիների բարձր արժանաւորութիւնները և հաւատացած է, որ երկաթուղային գծերի կառուցումը մեծ զարկ պիտի տայ տեղական արդիւնաբերութեան զարգացմանը։

Ա. Քալանթար, կանգ առնելով հրահանգչական գործունէութեան կարևորութեան վրա, միտք յայտնեց, որ կարելի է հրաւիրել այդ գործելակերպի վրա Եգիպտոսի Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան և Միացեալ Ընկերութեան առանձին ուշադրութիւնը, իբրև մի հերթական և մեծ այժմէութիւն ունեցող պահանջի վրա։

Տեղի սղութեան պատճառով մենք անկարող ենք հաղորդել նիստի ժամանակ տեղի ունեցած ուրիշ մանրամասն զրոյցների մասին։

Նիստը վերջացաւ ժամը 12-ին։

ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ԽՈՀԵՐ

V*)

Կովկասի հրաշալի բնութիւնը և պատմական անցեալի փառաւոր մնացորդները շարունակ գրաւել են Ռուսաստանի և Եւրոպայի զանազան կենտրոններից գիտական նպատակներով բազմաթիւ յայտնի տուրիստների, մասնագէտների, որոնք կարճ ժամանակ մնալով մեր երկրում աշխատել են բազմակողմանի կերպով ուսումնասիրել, մանրազնին դիտողութեան ենթարկել երկրի առանձնայատուկ բնական ու հասարակական բազմազան պայմանները։

Իսկ Կովկասի ինտելիգենցիան ոչ միայն երկրից դուրս, այլև իր մօտիկ շրջապատը մինչև օրս կանոնաւոր չէ ուսումնասիրել և հետազօտել։

Այս քանի տարվայ ընթացքում Մօսկվայում գործող «Էքսկուրսիաներ կազմակերպող կօմիսսիան», յաղթահարելով բոլոր խոչընդոտները և տեղծված արգելքները, կազմակերպել է մի քանի տասնեակ էքսկուրսիաներ, ոչ միայն երկրի ներքին նահանգներում, այլև համարեա բոլոր կուլտուրական երկիրներում։

Կօմիսսիայի 1909 թւին կազմակերպած էքսկուրսիաներին մասնակցել են 1200 հոգի. ծախսվել է մօտ 130,000 րուբլի։ Իսկ 1910 թ. մասնակցել են 1700 հոգի՝ ունենալով իրանց տրամադրութեան տակ 270,000 րուբլի։

Էքսկուրսանտների բացարձակ մեծամասնութիւնը եղել են միջնակարգ, քաղաքային և գիւղական դպրոցների ուսուցիչ-ուսուցչուհիները։

Ռուսաստանի հասարակական միտքը քաղաքական փոթորկից յետոյ փորձում է գիտութեան և բնութեան մէջ որոնել իրան հետաքրքրող, յուզող և տանջող հարցերը...

Ռուս դեմոկրատիան ապրում է մի այնպիսի պատմական անցողական մոմենտում, որ ցանկանում է աւելի խոր թափանցել շրջապատող բնութիւնը և աւելի մօտիկից ծանօթանալ կեանքի պայմանների հետ։

Արտասահման գնալու ձգտումը գլխաւորապէս խոր արմատներ է ձգել աշխատաւոր մտաւորականութեան խաւերում...

Կօմիսսիան ընդառաջ գնալով այս կուլտուրական գեղեցիկ պահանջին՝ մի քանի տարվայ ընթացքում բեղմնաւոր հետևանքների հասաւ, և այդպիսով ժողովրդական մտաւոր գործիչը բաղդ ունեցաւ մի քանի շաբաթ հիւր լինել կուլտուրական երկիրներում և վայելել մարդկային հասարակական հրապոյրներ կեանքի աննման բարիքներից։

«Ձը նայած մեր յոգնածութեանը,—գրում է մի էքսկուրսանտ գիւղական ուսուցիչ,—մենք վերադարձանք հայրենիք ֆիզիքապէս ամրապնդված, ընդարձակ մտաւոր հորիզոնով, առոյգ ու զուարթ և այն համոզմամբ, որ առանց կօմիսսիայի նախաձեռնութեան մենք զրկված կը լինէինք այսպիսի աննման հաճոյքից և անմոռանալի տպաւորութիւններից...»։

Դժբաղդաբար Կովկասի հասարակական անմխիթար կեանքում այդպիսի կուլտուրական գործունէութիւն դեռ ևս ցնորք է։

Մեզանում գոյութիւն չունի մի միութիւն մարմին կամ ընկերութիւն, որ իր վրա վերցնէր էքսկուրսիաներ կազմակերպելու ծանր պարտականութիւնը։

Չէ որ մեր իրաւազուրկ երկրի ժողովրդական գործիչները աւելի մեծ կարիք ունեն տեսնելու նոր հորիզոններ և դիտելու, ուսումնասիրելու առաջադէմ երկիրների ստեղծած հսկայ կուլտուրան և նրանից ընտրելու այն բոլոր սերմերը, որ կարելի է ցանել մեր հասարակական անապատ կեանքում։

Մ. Ղազարեան

«НОВОЕ ВРЕМЯ»-Ի ԹՂԹԱԿՑԻ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մենք հաղորդեցինք այն խօսակցութիւնը, որ տեղի է ունեցել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի և «Նով. Վրէմիա» ռուս թերթի թղթակցի միջև։

Ահա ռուս թերթի յօդուածը այդ խօսակցութեան մասին.

«Նորին Վեհափառութիւնը սաստիկ երջանիկ է, որ եկել է Պետերբուրգ։ Ճանապարհը մի քիչ յոգնեցրել է նրան։

«Կաթողիկոսը գեղեցիկ գիտէ ռուսաց լեզուն։ Չէ որ նա Թիֆլիսի գիմնազիայի սան է։

«Ճիշդ ժամը 6-ին ինձ խնդրում են Կաթողիկոսի բնակարանը։

«Մենք բարձրացանք վերևի յարկը։

«Մի փոքրիկ ընդունարանի կողքին՝ հայոց եկեղեցու պետի կաբինետն է։

«— Ես շատ ուրախ եմ ընդունելու «Նով. Վր.»-ի ներկայացուցչին,—ասում է նա գեղեցիկ ռուսերէն, առանց որևէ ակցենտի։

«Ապա խօսակցութիւնը դառնում է այն հարցի շուրջը, թէ հայ ազգաբնակութեան մի մասը ձգտում է անկախ պետական կեանքի։

«— Ես բնաւ չեմ համակրում այդ շարժման, որ վճռականապէս ոչ մի հող չունի իբրև հիմք։ Հայերի մէջ կան ֆանտազիօրներ, որոնք իրանց ցնորքների մէջ շատ հեռու են գնում, բայց նրանց ցնորքները և նրանց ցանկութիւնները միայն ճռճռան խօսքեր են և, ինչպէս ես նկատել եմ, չեն կարող էապէս ոչ մի բան փոխել։ Մեր բոլոր մտածմունքները պէտք է ուղղված լինեն Ռուսաստանի վրա, ուր մենք, հայերս գտնում ենք ապաստան, ուր մենք լաւ ենք ապրում, վայելելով բոլոր իրաւունքները և չը կրելով ոչ մի զրկանք։ Մենք պէտք է ցանկանք հզօրութիւնը, մեծութիւնը Ռուսաստանի, որ միշտ մեզ համար բարի է եղել և ամենևին ոչնչով չէ խանգարել մեր խաղաղ կեանքը։

«Ես, իբրև պետ հայոց եկեղեցու,—ասում է անկեղծ համոզմունքով կաթողիկոսը,—միշտ և ամենուրեք կը կանգնեցնեմ բոլոր միջոցներով, որոնք կան իմ տրամադրութեան ներքոյ, որևէ շարժումն, որ ուղղված կը լինի Ռուսաստանի դէմ և մասնաւորապէս ռուսական կառավարութեան դէմ։ Իմ հիմնական նպատակն է մտցնել խաղաղութիւն և անդորրութիւն հայ ժողովրդի մէջ, և ես կը գործադրեմ իմ բոլոր ոյժերը՝ լաւ արդիւնք ստանալու համար այդ ուղղութեամբ։ Անջատողական շարժումը հայերի մէջ ծագեց հալածանքների հողի վրա, բայց Ռուսաստանում հայերը հալածանք չը կրեցին, ուստի այդտեղ այդ տեսակի բոլոր փորձերը առաջուց դատապարտված են մահվան։ Ռուսաց կառավարութեան անհնազանդ գտնվելու ամեն մի արտայայտութիւն կը գտնէ իմ մէջ բոլորովին որոշ տրամադրութիւն։ Ես համարում եմ, թէ այն մարդիկ, որոնք կամենում են տանել հայերին վտանգաւոր ճանապարհով, հասցնում են նրանց միայն վնաս, և ես կանգնած լինելով եկեղեցու գլխին, պէտք է ամեն կերպ զգուշացնեմ ժողովուրդը վտանգաւոր մտորումներից։

«Դուք խօսեցիք յեղափոխական շարժման մասին, որը նոյնպէս հայ հասարակութեան որոշ շրջաններում մի ժամանակ զգացնել էր տալիս իրան։ Ես դատապարտում եմ այդ շարժումը։ Այդ շարժումը արտաշնչված է դրսից. նա հակասում է մեր

ժողովրդի տրամադրութեան, որը ձգտում է խելացի աշխատանքի և իր նիւթական վիճակի բարւոքման։ Բոլոր աւերիչ գաղափարները արձագանք չեն գտնում մեր ժողովրդի լայն մասսաներում։ Հայերն երկրագործներ են։ Մեր ժողովրդի մէջ գոնէ 90 տոկոսը հողագործ է, և ես կարծում եմ, որ այդ միայնակ ցոյց է տալիս, թէ ամեն մի յեղափոխական ալիք կարող է միայն վտանգաւոր լինել, թէ նա միայն կը քանդէ բարեկեցութիւնը և կը հասցնէ ծանր հարուած։ Ժողովրդի կեանքի մէջ լինում են տատանումներ, գտնվում են մարդիկ, որոնք տանում են իրանց ետևից մի բուռն թոյլ մտքեր, բայց այդպիսի շարժումը տևական չէ. նա, չը շօշափելով հիմունքը, արագօրէն կանգնէ։ Այդպէս և եղաւ հայերի հետ։ Նրանք վերադրեցին մի քանի շարժումներ. բայց այժմ ես պէտք է ասեմ, որ ամեն բան մտել է իր նօրմայի մէջ և կեանքը ընթանում է կանօնաւոր։

«Կովկասում, ի մեծ հաճոյս իմ, նկատելի է անդորրութիւն. ամեն օր մեծանում է կանօնաւոր կեանքի անհրաժեշտութեան գիտակցութիւնը և անդորրութեան ամեն մի խախտումն հայ ժողովրդի խելացի շրջաններում համակրութիւն չէ գտնում։ Դուք խօսեցիք «Դաշնակցութիւն» յեղափոխական կուսակցութեան մասին։ Որքան ես գիտեմ, այդ կուսակցութիւնը դադարեցրել է իր գոյութիւնը։ Գոնէ նրա մասին ոչինչ չէ լսվում։

«Կրկնում եմ, յեղափոխական շարժումը հակասում է հայերի բնաւորութեան կազմուածքին, նրանց հոգեկան հակումներին, և եթէ, տարաբաղդաբար, միաժամանակ և կային առանձին շրջաններ, նրանք ծագեցին արհեստական կերպով, առաջուց դատապարտված լինելով կորստեան։

«Ես խորապէս չեմ համակրում այդ ամենին և ուրախ եմ այդ մասին բարձրաձայն աղաղակել։ Շատ ցաւում եմ, որ և հայ հոգևորականութեան մէջ եղան վտանգաւոր մտրման րօպէներ։ Բայց, ճշմարիտ, դրանք հազուագիւտ և շատ ցաւալի դէպքեր էին։ Ես յոյս ունեմ, որ այդ ամենը այլևս չի կրկնվի։ Այդ ուղղութեամբ կը լարվեն իմ բոլոր ջանքերը։

«Ես ամենից առաջ եկեղեցու սպասաւոր եմ և պէտք է ապրեմ ու գործեմ ըստ Աւետարանի։ Իմ օրինակիս պէտք է հետևեն հայոց եկեղեցու բոլոր ներկայացուցիչները, որոնց համար ոչ մի քաղաքականութիւն չը պէտք է գոյութիւն ունենայ»։

«— Ասում են,—նկատեցի ես,—որ Ձեր Սրբութիւնը մտադիր է լայն րէֆօրմներ մտցնել եկեղեցում։

«— Այդ ճիշդ չէ։ Ես կը ցանկայի, որ մեր հոգևորականութիւնը աւելի կրթված լինէր։ Դա իմ հոգեկան իղձն է։ Որևէ ուրիշ նորամուծութիւնների մասին ես չեմ մտածում։ Ես կիրագործեմ իմ նախորդների գծած ծրագիրը։ Ջգտելով մտցնել մեր հոգևոր միջավայրի մէջ աւելի շատ կրթութիւն, ես բարձրացրի Աստրախանում նոր սեմինարիա հիմնելու հարցը։ Այդ հարցը, սակայն, դեռ չէ լուծված դրական մտքով։

«Դուք ինձ հարցնում էք հայերի դրութեան մասին Թիւրքիայում։ Համաձայն այն տեղեկութիւնների, որ ես ունեմ, թիւրքական սահմանադրութիւնը նոր բան չը մտցրեց. նա ամենևին չարդարացրեց իր վրա դրված յոյսերը։ Հայերը նոյնպէս շատ յոյս ունէին։ Առանձին հալածանքներ Թիւրքիայում հայերի դէմ ներկայումս չեն նկատվում, բայց մասնակի կոտորածներ տեղի են ունենում։ Մեծ քաղաքներում, ինչպէս Զմիւռնիայում և այլ տեղերում, ուր ապրում են եւրոպական հիւպատոսներ, առանձին մի հալածանք չէ նկատվում, բայց Թիւրքիայի խորքում պատկերն աւելի ցաւալի է և յաճախ դրութիւնը աւելի անմխիթար է ներկայանում....։ Ընդհանրապէս, դրութիւնը շատ հեռու է խաղաղ լինելուց»։

«Կաթողիկոսը խօսում է հայերի դրութեան մասին Թիւրքիայում յայտնի յուզմունքով և կսկիծով։

«Րօպէական լռութիւնից յետոյ Նորին Սրբութիւնը յարեց.

«— Այո։ Այստեղ հայերի համար կեանքը շատ էլ հեշտ չէ....։

«Ունկնդրութիւնը վերջացաւ։

«Հրաժեշտ առնելիս, հայոց եկեղեցու Պետը ասաց.

«— Մենք բոլոր հայերս պէտք է յիշենք, որ Ռուսաստանից բացի այլուր գնալու տեղ չունենք....։ Միայն այստեղ մենք լաւ ենք ապրում։ Զի որ այստեղ մեզ ոչ ոք չէ ճնշում։ Մենք պէտք է ջանանք ապրել խաղաղ և արդարացնել մեզ ցոյց տրված վստահութիւնը։ Մեր բոլոր ջանքերը, մտածմունքներն ուղղված պէտք է լինեն առ այդ։ Մնացեալը ոչ լուրջ է և ոչ արժանի ուշադրութեան»։

«НОВОЕ ВРЕМЯ»-Ի ՅՕԴՈՒԱԾԸ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՍԻՆ

Հայ եկեղեցու Պետ Վեհափառ Պատրիարք Գէորգ V-ը Պետերբուրգ ժամանեց, որտեղ նա բաղդ կունենայ ամենահպատակ զգացումներ արտայայտելու Միապետին թէ իր և թէ իր հօտի կողմից։

Բարձր իշխանութեան կողմից հաստատվելով նոր Կաթողիկոսը ընդունեց իր բարձր կոչումը։ Նա օժտված է այդ կոչման համար շատ արժանաւոր յատկութիւններով։

Բնատուր ընդունակութիւնը, պետական լեզուի քաջ հմտութիւնը, ռուսական օրէնսդրութիւնների ծանօթութիւնը կազմում են այն հիմնական գրաւականները, որոնք հիմք են ծառայում համարելու Գէորգ V-ին իր վրա վերցրած պարտականութիւնների անվրէպ իրագործումը և որով Վեհափառը կարդարացնի Միապետի իրան տուած հաւատը։

Էջմիածնի միաբանութիւնը, սինօդը, հոգևորականութիւնը, հայ ժողովրդի և կուլտուրական-լուսաւորական հիմնարկութիւնների լաւագոյն ներկայացուցիչները կենդանի վկաներ են այն քաօսային դրութեան և անիշխանականութեան, որոնք տիրում են Մկրտիչ I-ի օրից սկսած՝ Էջմիածնում։ Ամեն կերպ պէտք է աջակցել Կաթողիկոսի բոլոր այն բարի ձեռնարկութիւններին, որոնք ուղղված կը լինեն եկեղեցական վարչութեան վերանորոգման գործին, եկեղեցու և նրա հաստատութիւնների կարիքներին բաւարարութիւն տալու համար։

Կաթողիկոսին յանձնված օրէնքների սահմաններում անկախ գործելու հետ միաժամանակ Գէորգ V-ը պէտք է ներշնչէ իր իշխանութեան տակ գտնվող հոգևորականութեանը և հօտին եկեղեցական վարչական գործերում օրէնքների հպատակում։

Այդ պատճառով էլ Կաթողիկոսի առաջին ակտը պէտք է լինի Թեմական խորհուրդների վերաբերեալ հրահանգների վերացումը և առհասարակ եկեղեցական գործերի կառավարելու նոր միջոցների որոնումը՝ հիմնաւորված իր նախորդներին տրված օրէնքների սահմաններում։

Կաթողիկոս Գէորգ V-ը կը ներկայանայ իր կայսրին բարեյաջող հանգամանքներում։ Ապագայում անխէք նրա գործունէութիւնը կախված է նրա կոռեկտ և օրինապահ քայլերից, որի մասին դժուար է նոյնիսկ կասկածել։

Ողջունելով Նորին Վեհափառութեան մուտքը պետութեան մայրաքաղաքում, ցանկանում ենք Վեհին կատարեալ աջողութիւն իր միսսիայի մէջ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

Պետերբուրգ, 8 յունիսի

Երեկոյեան նիստում նախագահում է Րօդզեանկօն։

Շարունակվում է կովկասեան իշխանութեան ապօրինի գործողութիւնների մասին ուղղված հարցապնդումի քննութիւնը։

Գեգեչկօրին պաշտպանում է հարցապնդումը, առարկում է մի շարք ժողովուրդների վրա յախուռն մեղադրանքներ բարդելու դէմ, բնորոշում է Թերեքի շրջանի իշխանութեան առանձին ներկայացուցիչներին, մանրամասն բերելով կովկասեան իրականութիւնից առանձին էպիզօդներ՝ գալիս է այն եզրակացութեան, թէ բերված փաստերի համագումարը հարկադրում է դադարել զարմանալու կովկասեան աւազակութիւնների ու կողոպուտների մասին. հարկաւոր է Թերեքի ազգաբնակութեան մէջ սկսել կուլտուրական ձեռնարկութիւններ։ Քանի Կովկասում տիրում է վարչական զէլիմխանականութիւն, կողոպուտների դէմ ամեն մի կռիւ կը մնայ անհետևանք (երկար ծափեր ձախից)։

Նովիցկի 2-րդ միանգամայն համաձայն է Գեգեչկօրիի հետ, թէ կովկասեան իշխանութիւնը վատ է, ամբողջովին փոխելու արժանի. բայց պէտք է յիշել Լիւիչկինի և Տիմօշկինի ճառերը, որոնք լուսաբանում են Կովկասում տիրող կարգերի հակառակ կողմը, այն՝ որ ռուս ազգաբնակութիւնը տուժում է այլազգիներից։ Թերեքում կոզակների դրութիւնը այն աստիճան վատթար է, որ ոմանք մտածում են կամ Թիւրքիա անցնել կամ Պարսկաստան։

Հռետորների ցուցակը վերջացած է։ Ընդունվում է հոկտեմբերեանների բանաձևը, որ անհրաժեշտ է գտնում անյապաղ սենատորական քննութիւն նշանակել Թերեքի շրջանի իշխանութեան գործունէութեան վրա և որ երկրի բարգաւաճման համար անհրաժեշտ է գտնում ձեռնարկել հետևեալ բարենորոգումներին. անջատել Կուբանի և Թերեքի շրջանները փոխարքայութեան կազմից, վերակազմել հարկաւոր դէպքերում տեղական վարչական մարմինները, առանձնապէս ոստիկանութիւնը, կանօնաւորել հողային յարաբերութիւնները, դատարանը, ժողովրդական ուսումը, գաղթականութեան գործը, գործադրել դրական բարւոքումներ, ի գործ հրաւիրել հասարակական կազմակերպութիւններին, Կովկասի իշխանութիւնը ենթարկել մինիստրների խորհրդին։

Հերթիս 2-րդ Պետական Դումայի սօցդեմ. ֆրակցիայի մասին ներկայացված հարցապնդման քննութեան շարունակութիւնն է։

Միլիւկօվը կարդում է սահմ.-ռամկավարների յայտարարութիւնը, թէ Իւշչինսկիի սպանութեան օրից ի վեր մինչև այժմ այդ գործի շուրջը յարուցված ջարդարար ագիտացիան չէ վերջանում. աջակողմեան կազմակերպութիւնների յերիւրած րիտուալ սպանութիւնների առասպելները բերել են Դումայի ամբիոն։ Սահմ.-ռամկավարներն առաջարկում են անմիջապէս ձեռնարկել քննելու Իւշչինսկիի գործի մասին ուղղված հարցապնդումը։

Զամըսլովսկին ասում է, որ աջակողմեանները կողմնակից են սահմանադր-ռամկավարների առաջարկութեանը ի հարկէ ուրիշ սկզբունքային դրդապատճառներից, որպէս զի ապացուցվի, որ Իւշչինսկիի գործի առիթով երեան եկած նոր ապացոյցները ոչ մի նշանակութիւն չունեն, գործում ոչինչ չէ փոխվել, րիտուալ սպանութեան իրողութիւնը անկասկած է։

Չխէիձէն յայտնում է, որ սօց.-դեմ. պնդում են հարցապնդման վրա, որպէս զի կարողանան վերացնել հրէաների վերաբերութեամբ ստեղծված մի շարք ապօրինի սահմանափակումները։

Պուրիշկէվիչը մի անգամ իր խօսքերի համար կարգի հրաւիրվելուց յետոյ, շարունակում է. «Սօց.-դեմ. խաղաթուղթը տանուլ տուեց. սօցիալ-դեմօկրատները աշխատում են բարձրացնել իրանց նշանակութիւնը երկրի առաջ երրորդ Դումայի վարագոյրը իջեցնելու նախօրեակին»։ Նա հասկանում է Միլիւկօվին, որ պահանջում է քննել Իւշչինսկիի սպանութեան գործը, որովհետև ջհուդներն են հրամայել. ընտրութիւններին փող է հարկաւոր, իսկ սահմ.-ռամկավարները չունեն։ Պուրիշկէվիչը կարծում է, որ աջակողմեանները ընդունելով հարցապնդման քննութիւնը պէտք է ձաբահատել լսեն ձախակողմում նստած բոսեակների ճառերը։ (Աղմուկ ձախից, «դուրս»)։

Նախագահը զրկում է Պուրիշկէվիչին խօսքից։

Գեգեչկօրին գտնում է, որ բանուոր դասակարգը և ռուս հասարակութեան լաւագոյն մասը շատ լաւ իմացաւ, թէ սօց.-դեմօկրատիայի դէմ բարդված մեղադրանքները ամբողջովին հետևանք էին պրօվօկացիայի։ Իսկ Իւշչինսկիի գործը ցոյց է տալիս, որ աջակողմեանները ցանկացան օգտվել նրանից իրանց ջարդարար նպատակների համար (ծափեր ձախից)։

Նիստը փակվում է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Պետերբուրգում լուր է տարածվել, որ Թագաւոր Կայսրը հաստատել է մինիստրական խորհրդի փոքրամասնութեան որոշումը Թիֆլիսում պօլիտեխնիկում բանալու մասին։

◆ Պետերբուրգում մինիստրները փոխայցելութիւն են գնացել Գէորգ V Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին։ Զրոյցը մտերմական բնոյթ է կրել։

◆ Թիֆլիսի նահանգի ժողովրդական դպրոցների վերատեսուչը միջնորդութիւն է յարուցել ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի առաջ, որպէսզի նպաստ տրվի քաղաքիս Նախալօվկա արուարձանում ըսկզբնական երկրորդ դպրոց բանալու նպատակով։

◆ Թիֆլիսում նոր հիմնվելիք վաճառականական բանկի կազմակերպիչ մարմինը իր վերջընթեր նիստում որոշեց յիշեալ բանկի պահեստի կապիտալի 10 տոկոսը մտցնել, ընթացիկ հաշուով, առևտրական բանկը՝ 250,000 րուբլի, իսկ Ազօվ-Դօնեան բանկը՝ նոյնպէս 250,000 րուբլի։

◆ Երէկ, Թիֆլիսից, երկու ամսով արձակուրդ ստանալով մեկնեց Վրաստանի էկզարխ Իննօկէնտի արքեպիսկոպոսը։

◆ Թիֆլիսի 1-ին արական գիմնազիայի տեսուչ Ս. Դաւիդովը նշանակվում է Ստավրօպոլի գիմնազիայի վերատեսչի պաշտօնակատար։

◆ Ներկայիս հրաժարված քաղաքային ինժեներ Ի. Կօզնովսկիի պաշտօնում նշանակվում է քաղաքային արխիտէկտոր ինժ. Ա. Մելիք-Բէգլարեանը։

◆ Քաղաքային իւրիսկօնսուլտի օգնականի պաշտօնի համար Թիֆլիսի քաղաքային ինքնավարութիւնը հրաւիրել է երդուեալ հաւ. Վ. Ջափարիձէին։

◆ Խոշոր հեղեղը վնասել է մեծապէս Բեսլան-Նազրան-Սլէպցօվսկայա կայարանների միջև եղած տարածութիւնը, մօտ 46 վերստ երկարութեամբ, որի պատճառով գնացքների երթևեկութիւնը դադարեցված է։ Ի նկատի առնելով մեծ տարածութեամբ ուղիի վնասվելը, յոյս չը կայ թէ շատ շուտով վերականգնվի գնացքների կանօնաւոր երթևեկութիւնը։ Կարգադրված է, որպէսզի Կովկասից Ռուսաստանի ներքին նահանգները ուղարկվող պօստը տարվի Բաթումի վրայով։

◆ Յունիսի 7-ին տեղի ունեցաւ Վրաց մէջ Գրագիտութիւն Տարածող Ընկերութեան վարչութեան և Վրաց Պատմա-Ազգագրական Ընկերութեան խորհրդի միացեալ նիստը Թիֆլիսում վրացական թանգարան հիմնելու համար խորհրդակցելու նպատակով։ Թանգարանի պահպանման համար որոշվեց յատկացնել տարեկան 2000—3000 րուբլի գումար։

◆ Յունիսի 8-ին, երեկոյեան, Սերեբրեաննայա փողոցում, № 48 տանը, աղբանոցում գտնվեց ընկեցիկ մի մանուկ, որն ուղարկվեց Օլգինեան ապաստարանը։

ԳՕԳԵԲԱՇՎԻԼԻԻ ՄԱՀՎԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

◆ Այսօր, կիրակի, յունիսի 10-ին Թիֆլիսում տեղի կունենայ վրաց նշանաւոր մանկավարժ Եակօբ Սիմօնովիչ Գօգէբաշվիլիի թաղումը։ Առաւօտեան ժամը 8-ին կը սկսվի պատարագ Քաշվէթի ս. Գէորգ եկեղեցում, ուր դրված է հանգուցեալի դ'ակը. պատարագից յետոյ, ժամը 11-ին, յուղարկաւորութիւնը կանցնէ Գօլօվինսկի պրօսպէկտով, Վերայի վերելքով դէպի Միքայէլեան փողոցը և ապա Դիդուբէի ս. Աստուածածին եկեղեցին, որի գաւթում և տեղի կունենայ հանգուցեալի թաղումը։ Նրա համար շիրիմ է պատրաստված անցեալ տարի Թիֆլիսում վախճանված վրաց գործիչ Ցիվէտաձէի գերեզմանի մօտ։ Ե. Գօգէբաշվիլին և Ցիվէտաձէն մտերիմ բարեկամներ են եղել։

◆ Յունիսի 9-ին, երեկոյեան, տեղի ունեցաւ հանգուցեալ Ե. Գօգէբաշվիլիի մարմնի զմռսումը։

◆ Յունիսի 7-ին կայացաւ Վրաց Ֆիլարմօնիկ Ընկերութեան նիստը, որի ժամանակ զեկուցվեց ընկերութեան անդամներ Ի. Րատիլի, Ե. Գօգէբաշվիլիի և Ա. Միզանդարիի մահվան մասին։ Ժողովականները յոտընկայս յարգելով հանգուցեալ անդամների յիշատակը, որոշեցին ներկայ գտնվել հանգուցեալ Ե. Գօգէբաշվիլիի թաղմանը։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂ.ԱՐ.

ԹԱՏՐՕՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Արքունական թատրօնում

Դերասան Սմիրնօվը իր բենեֆիսի համար ընտրել էր Սումբաթօվի «Ջենտլմէն» պիէսը։ Ընտրութիւնը պէտք է համարել անյաջող. առաջինը, պիէսը, ինքն ըստ ինքեան, բաւականաչափ հնացել է, և եթէ իր ժամանակին ունեցել է որոշ հետաքրքրութիւն՝ այժմ նա ուղղակի ձանձրալի է։ Երկրորդ՝ Րըլովի կենտրօնական դերը Սմիրնօվի բեմական տուեալներից դուրս է։ Ի հարկէ, Սմիրնօվը, իբրև փորձված և տաղանդաւոր դերասան, տուեց մի քանի հետաքրքրական մօմենտներ, բայց, աւաղ, սրանք ընկղմվեցին արհեստականութեան, միակերպութեան, անյաջող հնարված trucներ ծանրութեան ներքոյ։

Ինչպէս միշտ, անյաջող էր և Սօֆիա Զաբուսկայա՝ Րըլովի կնոջ դերում։

Մնացած դերակատարները, բացառութեամբ տ. Լիսենկօյի, պ. պ. Բաղինի և Պօկրօվսկիի, ոչ մի ջանք չը խնայեցին՝ նպաստելու պիէսի տապալման։ Լ. Ք.

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Վերջերս անգլիական պարլամենտը խիստ օրէնքներ հրատարակեց պօրնօգրաֆիայի (պոռնկագրութեան) դէմ։ Այժմ Լօնդօնի լրագիրները հաղորդում են, որ ոստիկանութիւնը եռանդուն միջոցներ է ձեռք առել՝ մաքրելու գրավաճառական շուկան պօրնօգրաֆիայից։ Երկու գրավաճառներ, որոնք, հակառակ օրէնքի, պոռնկագրական գրքեր էին վաճառում, ձերբակալվեցին և դատապարտվեցին 9 ամսվայ բանտարկութեան և խարազանի 25 հարուածների։

Անգլիական ժողովրդի պէս մի լուսաւոր երկիր շատ լաւ հասկանում է, թէ պոռնկագրութիւնը ինչ ապականիչ և անբարոյական ազդեցութիւն կարող է գործել մատաղ սերնդի վրա, ուստի և ամենաեռանդուն միջոցների է դիմում այդ չարիքը արմատախիլ անելու համար, կանգ չառնելով նոյնիսկ մտրակով ծեծի առաջ։

Իսկ մեր հայ ինտելիգենտները, որոնք շարունակ եւրոպական քաղաքակրթութեան անունից են խօսում, մի առանձին հաճոյքով տարածում են մեր մէջ պոռնկագրութիւնը, որի ազդեցութիւնը աւելի ահելի և աղէտալի է հայերի պէս մի ազգի, անկիրթ ժողովրդի մատաղ սերնդի վրա։

Այս երկրորդ անգամն է, որ հայ գրող Շիրվանզադէն մատնացոյց է լինում «Հօրիզօն»-ի մէջ այդպիսի չարիքի վրա։ Բանից դուրս է գալիս, որ «Գեղարուեստ» հանդէսի հրատարակիչ Գ. Լևոնեանը գեղարուեստի դիմակի տակ հրամցնում է հայ մատաղ սերնդին և հայ ընթերցողներին ոչ թէ պոռնկագրական, այլ ուղղակի պոռնկական գրուածքներ։ Օրինակները, որ բերել է Շիրվանզադէն, աւելի քան համոզեցուցիչ են։

Արամ Ջարըզ անունով մի բանաստեղծ իր մի ոտանաւորի մէջ, տպված Գ. Լևոնեանի «Գեղարուեստի» վերջին գրքի մէջ, հրճուանքով պատմում է, թէ ինչպէս նա իր 13 տարեկան ազգականուհու հոգին բռնաբարել է և մարմինը գերեզման ուղարկել։

Մի ուրիշ բանաստեղծ, Դանիէլ Վարուժան կոչված, «Ով Լալագէ...» ոտանաւորով, որ տպված է դարձեալ «Գեղարուեստի» նոյն համարում, պատմում է, թէ ինչպէս ինքը մի օր իր յղի կնոջ հետ մտնում է այգեկութի ժամանակ մի այգի, ուր աշխատում են եթովպացի (խափշիկ) կանայք, կիսամերկ, «ծիծերն ի վար պորտին մէջ», և ցանկութիւն է զգում սեռական յարաբերութիւն ունենալ այդ եթովպուհիների հետ նոյն իսկ իր յղի կնոջ առաջ։

Դա արդէն պոռնկագրութիւն չէ, այլ կատարեալ պոռնկութիւն,—գրում է Շիրվանզադէն։—Եւ ահա Դ. Վարուժանի պէս էրոտօմանները մեզ իրանց պոռնկութեան նմուշները ծախում են բանաստեղծութեան տեղ, և «Գեղարուեստի» նման մի հանդէս այդ նմուշները օր ցերեկով թալան է անում մեզ։

Եւ երբ մարդ մտածում է, թէ «Գեղարուեստը» կարող է մուտք գործել—և գործում է հաւանօրէն—մեր մանկական գրադարանները, մեր ընթերցարանները, դպրոցները, մարդ սոսկում է, թէ ի՛նչ մտաւոր սնունդ պէտք է ստանան մեր երեխաները և պատանիները։

Թէ պոռնկագրութիւնը ահաւոր չափեր է ընդունում և մեր հայերի մէջ այնքան ծայրայեղ բնաւորութիւն է ստանում, որ փոխվում է ուղղակի պոռնկութեան, դրա մի ապացոյցն ևս գտնվում է մեզ մօտ։

Երկու տարի առաջ Ներսիսեան դպրոցն աւարտած մի համբակ և թերուս, որ հայերէն «յանդգնութիւն» բառը «հանդգնութիւն» էր գրում, գնալով Պետերբուրգ, որպէս թէ ուսումն շարունակելու, մնալով այդտեղ միայն 3—4 ամիս և այդպէս երևակայելով իրան կատարեալ զարգացեալ ու նոր-սերնդական, գրում է մի դրամա (*), որի մէջ հանդէս է բերում, թէ ինչպէս մէկը գրազ է գալիս, թէ կարող է միանգամից հինգ անգամ և աւելի սեռական յարաբերութիւն ունենալ կնոջ հետ։ Այդ դրաման պահվում է մեր խմբագրութեան մէջ։ Անշուշտ, նրա հեղինակը հարազատ աշակերտ է Ջարըզների և Վարուժանների։ Բայց արի տես, որ այդ նոր-սերնդականները իրանց համարում են «մաքուր և վաղվայ երիտասարդութիւն», մինչ նրանք լոկ գրչի և մտքի պոռնիկներ են, և այդ պոռնկագրութեան մէջ են տեսնում իրանց միսսիան։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 9 յունիսի

«Հօրիզօնի» 119-րդ համարում Թիֆլիսի 18 քահանաներ, գլխաւորութեամբ «հին» մշակական Ցովհ. աւ.-ք. Մարտիրոսեանի, ինքնակոչ պատգամաւորներ են անուանում՝ «Մշակի» 40-ամեայ յոբելեանին քահանայական դասի կողմից ուղերձ ներկայացնող հինգ քահանաներին, որոնցից մէկը լինելու պատիւն ունի և տողերիս գրողը։

Կարդացի այդ տղայական բողոքը և աչքերիս չէի հաւատում, որովհետև՝ օրը ցերեկով ժողով է կայացել, որոշվել է մասնակցել «Մշակի» յոբելեանին, ընտրվել է յանձնաժողով, որի վրա պարտաւորութիւն է դրվել պատրաստել ուղերձ քահանայական դասի կողմից և համակրողների ստորագրութեամբ ներկայացնել յոբելեանի օրը։

Ճշմարիտ է՝ բողոքողները ժողովում չեն եղել, չեն կամեցել լինել, որովհետև այն օրը նրանց դեռ յայտնի չէր տօն տուող տրամադրութիւնը։ Բայց երբ յայտնի եղաւ այդ տրամադրութիւնը, երբ շուտով պարզվեց, որ յոբելեանը համազգային փառաւոր տօնի կերպարանք է ստանում, իրանք, այդ բողոքողներն էլ ստորագրեցին, բացի Վ. քահ. Տէր-Ղևոնդեանից, լաւ իմանալով, որ այդ ուղերձը երկնքից չէ եղել, այլ կազմել է մի ընտրված մարմին։

Ցաւալի չէ, որ Ցովհ. ք. Մարտիրոսեանը, տարված նախանձից և ոչ Արծրունու յիշատակի նախանձախնդրութիւնից, չէ կարողանում իմանալ, թէ ինչի՛ դէմ և ո՛ւմ դէմ է բողոքում։

Կեղծիքի՞ դէմ։

Ախար կեղծիք չը կայ մէջտեղը։

Բայց եթէ կեղծիք կայ, որի դէմ պէտք է բողոքել, այդ հէնց նոյն բողոքողի հոգեկան վիճակն է, նրա ամբողջ գոյութիւնը։

Ասացէք, խնդրեմ, միթէ կեղծիք չէ, երբ Ցովհ. ք. Մարտիրոսեանն իրան «հին» մշակական է համարում, քանի որ երբէք մշակական չէ եղել։ Կեղծիք չէ՞, երբ նա գլուխ է անցել մի խմբի, որին ինքը միշտ արհամարհել է։ Կեղծիք չէ՞, երբ նոյն անձը յանձն է առնում հովանաւորել հանգուցեալ Գր. Արծրունու յիշատակը...

Սակայն բաւական է. այդ կեղծիքների շարքը մեզ հեռու կը տանի. հասկացողի համար այսքանն էլ բաւական է։

Ցաւալի է, չէ՞։

Ցովսէփ ք. Տէր-Պետրոսեան

—

Իգդիր, 18 մայիսի

Տիկ. Իզաբէլլա Զաւրեանի և պ. Ե. Բաղդասարեանի հրատարակութեամբ լոյս տեսած «Արցունքներ» ժողովածուի համար ուղարկել էի յիշեալ անձնաւորութիւններին 9 բաժանորդագրութիւն՝ 29 ր. (մէկը անկազմ, 2 ր.), երկու նուագում. առաջին անգամ 26 ր.՝ 1906 թ. հոկտ. 4-ին՝ պօստ. գրաս. № 23 կտրօնով, իսկ երկրորդ անգամ նոյն ամսի 25-ին՝ № 47 կտրօնով։

Ինչպէս յայտնի է, բաւական ուշացաւ հրատարակութիւնը։

1908 թ. ես Իգդիրից բացակայ էի։ Այդ միջոցին «Արցունքներ» ժողովածուի հրատարակիչներն ուղարկել էին Իգդիր՝ փոխանակ 10 գրքի՝ 5 գիրք, որոնցից մէկը նուէր տողերիս գրողին, 4-ը բաժանորդներին։ Գրքերը ուղարկված էին գիւղատնտես ուս. Ն. Գրիգորեանի հասցէով։ Վերադարձիս չը ստացող բաժանորդները պահանջեցին ինձնից։ Մի գրութեամբ դիմեցի Ն. Բաղդասարեանցին Պետերբուրգ, Գրիգորեանի ցոյց տուած հասցէով, և սակայն գրութիւնս մնաց անպատասխան. 1909 թ. «Մշակի» միջոցով նորից դիմեցի յարգոյ հրատարակիչներին, բայց դարձեալ անպատասխան մնացի։

Որպէսզի ինձ անհաճոյ դրութիւնից ազատած լինեմ, խնդրում եմ յիշեալ ժողովածուի հրատարակիչներին բաւարարութիւն տալ մնացած 5 բաժանորդներին։

Սաթ. Զաքարեանց

—

Ալագեօզ-Մազրա (Հ.-Նախիջ. գ.), 27 մայիսի

Ալագեօզ-Մազրա գիւղի (Հին-Նախիջևանի գաւառ) եկեղեցին այժմ գտնվում է կիսաւեր դրութեան մէջ, և տեղիս ժողովուրդը, անկարող լինելով հիմնովին նորոգել, վճռեց շինել մի քանի ամենաանհրաժեշտ քայքայված մասերը, առանց որի վտանգաւոր է եկեղեցին մտնել։

Բայց դա էլ անելու թուլացած ժողովուրդը ույժ չունի։

Ուստի հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի դիմել օտարութեան մէջ գտնված համագիւղացիներիս, օգնութեան հասնել այդ գործին, կատարելով իրանց սրբազան պարտքը։

Նուէրները ուղարկել հետևեալ հասցէով. Черезъ Нахичевань (Эрив. губ.), сел. Алагёзъ-Мазра. Попечительству армян. церкви

Նախագահ հոգաբարձութեան՝

Զօհրաբ Մ. Մելիքբէգեան

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

✦ Պարզվեց, որ Կովկասում բարձր կրթական հաստատութիւն հիմնելու հարցի լուծման յետաձգելը տեղի ունեցաւ կրթական հաստատութեան տիպի առիթով Փոխարքայի և մինիստրների խորհրդի միջև ծագած տարաձայնութեան պատճառով։ Փոխարքան անհրաժեշտ էր գտնում կուլտուրական ու հայրենասիրական նպատակներով սկզբում բանալ ֆիզիկօ-մատեմատիկական ֆակուլտէտ, յետոյ բժշկական և պատմա-փիլիսոփայական։ Դրա դէմ խօսեց կաբինէտի մեծամասնութիւնը։ Փոխարքան համաձայնեց Ռիգայում գոյութիւն ունեցող պօլիտեխնիկումի նման դպրոց բանալուն, չը հրաժարվելով համալսարանից։ Փոխարքայի պատճառաբանութիւնները քննվելու են առանձին մասնաժողովի մէջ։

✦ Զինուորական և ծովային օդագնացութիւնը զարգացնելու համար յատկացվում է 3 միլիօն րուբլի։

✦ Մինիստրների խորհուրդը խօսեց Իլիօդոր աբեղային հոգևոր կոչումից զրկելու դէմ, որովհետև այժմ դիւրին է նրան պահել հնազանդութեան մէջ։

✦ Կիէվում Իւշչինսկիի սպանութեան գործի առիթով ցուցմունքներ տուող վկաները ստանում են անօնիմ նամակներ սպառնալիքներով՝ վերջ դնել սենսացիօն մերկացումներին։ Այդ սպառնալի նամակները յանձնվում են դատախազին։

✦ Զէլիմ-խան աւազակապետի յարձակման ենթարկված Ասսինի զոհերի ընտանիքներին որոշվեց տալ նպաստ 20,700 ր.։

✦ Հռոմի ռուսաց դեսպան Կրուպէնսկին քայլեր է անում իտալական կառավարութեան առաջ՝ վերջ դնելու պատերազմին։ Կրուպէնսկիի նախաձեռնութիւնը պաշտպանում են Անգլիան և Ֆրանսիան։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ՑԱՅՏՆՈՒՄ Է

—

ԹԻՖԼԻՍ, Քամոյեան դպրոցի հոգաբարձութեան.—Դրասենեակը՝ մի քանի պատճառների շնորհիւ անկարող լինելով փակել անցեալ տարվայ հաշիւները, խնդրում է ձեզ ուղարկել՝ «Մշակի» 1911 թ. № №-ում տպված՝ Քամոյեան դպրոցի յայտարարութիւնների վճարը տասն րուբլի։ Այդ մասին ձեզ իր ժամանակին ուղարկված է հաշիւ։

ԹԻՖԼԻՍ, Քամոյեան դպրոցի ուսուցիչ Գր. Վարդանեանին.—Խնդրվում է ուղարկել անցեալ տարվանից ձեզ վրա մնացորդ՝ ձեր յայտարարութեան տպագր. վճար՝ 5 րուբլին։

ԹԻՖԼԻՍ, Գայեանեան դպրոցի հոգաբարձութեան.—Խնդրվում է ուղարկել 1909, 1910 և 1911 թւականներից հոգաբարձութեանդ վրա մնացորդ ստանալիք 15 ռուբ. 05 կոպ. ի հաշիւ «Մշակի» մէջ տպված յայտարարութիւնների։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼ, Հայոց Հոգևոր կառավարութեան.—Անցեալ տարվայ ապրիլ ամսից հոգևոր կառավարութիւնիցդ խմբագր. դրասենեակը ստանալիք ունի յայտարար. վճար 3 րուբլի։ Ձեզ ուղարկված է հաշիւ մայիսի 5-ին 1911 թ., սակայն մինչև օրս դրամը չէ ստացված։ Խնդրվում է ուղարկել։

ԲԱԳՈՒ, Բ. Հ. Կ. Միութեան Կրթական Մասնաճիւղի Բիւրօյին.—Խնդրվում է ուղարկել 1911 թ. սեպտ. 11-ին ձեզ ուղարկված հաշւով ստանալիք 6 րուբլին՝ «Մշակի» նոյն թւականի №№ 193, 195 և 197-ի մէջ տպված յայտարարութիւնների համար։ Բացի դրանից՝ 1909 թւից Բիւրօյիդ վրա մնում է ապառիկ 3 րուբլի, յայտարարութեան վճար։

ԽՈՒՏՕՐ ՌՕՄԱՆՕՎՍԿԻ, Հայոց եկեղեցու հոգաբարձութեան.—Դրասենեակը ձեզանից ստանալիք ունի անցեալ տարվանից չորս րուբլի՝ յայտարարութեան վճար։ Ձեզ երկու անգամ հաշիւ է ուղարկված (հոկտեմբերի 9-ին 1911 թ. և ապրիլի 2-ին 1912 թ.), սակայն մինչև օրս մնացել է անհետևանք։ Խնդրվում է ուղարկել։

Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Ե. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

СКАВУЛИНЪ

это наилучшее средство, регулирующее отправленія кишечнаго тракта, ибо будучи наиболѣе вѣрнымъ средствомъ онъ вмѣстѣ съ тѣмъ дѣйствуетъ весьма нѣжно, а потому равно примѣнимъ и у дѣтей и у взрослыхъ.

Важная перемѣна. Количество пилюль въ коробкахъ „Скавулинъ" значительно увеличено безъ повышенія цѣны.

(В. 34260)

ՀՕՆՕՐՐԷԻ (ՏՐԻՊՊԷՐ) ԴԷՄ
ՆՈՐ-ՄԻՋՈՑ
„SALO—ՊԻՉԻԼԻՆ"

ներգործում է արագ և արմատականապէս, և բժիշկների վկայութեամբ համարվում է իբրև հաստատուն միջոց։ Գործադրելու ձեռնարկը կցված է արկղիկին։ Իսկականը մետաղեայ արկղներում, հատը՝ 1 ր. և 1 ր. 80 կ.։

Միաժամանակ յաւ է ներգործում բէ սուր եւ բէ յարատեւ բնոյթ ունեցող դէպքերում եւ կարճ ժամանակի ընթացքում վերացնում է ամենայամառ ընթացք։

ՊԱՀԵՍՏԸ՝ Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 7, аптека Б. Конгейма.

Ուղարկվում է վերադիր վճարով։ Ճանապարհածախսը պօստային սակագնով։

Գտնվում է Կովկասեան Ընկերութեան Դեղային Ապրանքների վաճառանոցում։

(Կ.) (П. 23620) 52—22

Съ 1828 года

КАКАО ВАНЪ-ГУТЕНЪ

пользуется всемірной извѣстностью. Отвергайте всѣ многочисленныя подражанія и, чтобы получить дѣйствительно продуктъ высшаго качества, требуйте исключительно настоящій какао ВАНЪ-ГУТЕНЪ съ такой маркой.

Фабриканты C. J. Van Houten & Zoon, Weesp (Голландія).

Главный складъ у Торговаго Дома Гебертъ фонъ ШВАРЦТАЛЬ и К°, Одесса.

(М. 46691)

Золотая медаль Лондонъ 1893 г.

!ОСТЕРЕГАТЬСЯ ПОДДѢЛОКЪ!
ПРОВИЗОРА
Г. Ф. ЮРГЕНСЪ
БОРНО-ТИМОЛОВОЕ МЫЛО
ОТЪ ПОТА, ЗАГАРА, ВЕСНУШЕКЪ, УГРЕЙ, ПРЫЩЕЙ И ЖЕЛТЫХЪ ПЯТЕНЪ.
БЛАГОВОННОЕ ТУАЛЕТНОЕ МЫЛО ВЫСШАГО ДОСТОИНСТВА
ПРОДАЕТСЯ ВЕЗДѢ
1/1 кус. 50 к. 1/2 кус. 30 к.

Главный складъ у Г. Ф. Юргенсъ, Москва.

(М. 5874) 24—10

Ծախված են ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ բանկաներ.

ԹԱՐՄՈՒԹԻՒՆ եւ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ

է տալիս ամեն մի

ԿԱՆԱՑԻ ԴԷՄՔԻՆ.

ԿԱԶԻՄԻ ԿՐԷՄԸ

ՄԷՏԱՄՈՐՖՕԶԱ

ԱՐՄԱՏԱՊԷՍ հեռացնում է բծիկները, բշտիկները, խալերը, պզուկները, այրուածքը և դէմքի այլ դեֆեկտները։

(Կ.) (Вил. 36743) 3—2

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Одоль

Безспорно лучшее полосканіе

(М. 223994/224002)

ՀՐԱՒԷՐ

Թեմիս կառավարիչ Եփրեմ եպիսկոպոսի կարգադրութեան համաձայն, յունիսի 10-ին, ժամը 12-ին, կիրակի, պատարագից յետոյ Վանքի աւագ եկեղեցում լինելու է երկրորդ և վերջին ծխական ժողով, ուր ընտրվելու են չորս պատուիրակներ, որոնք Մուղնու ս. Գէորգ և Բէթղեհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցիների պատուիրակների հետ ընտրելու են քաղաքիս Մարիամեան-Յովնանեան ուսումնարանի համար հոգաբարձուներ։ Ուստի հրաւիրվում են Վանքի աւագ եկեղեցու չափահաս (25 տարեկանից աւելի և ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեցող) ծխականները շնորհ բերել յիշեալ օրը և ժամին մասնակցելու պատուիրակների ընտրութեանը։

Թիֆլիսի Վանքի աւագ-երէց՝

Եղնիկ ա.․ք. Երզնկեան

425. 2—2

ՀՐԱՒԷՐ

Մուղնու ս. Գէորգ եկեղեցու բոլոր իրաւատէր ծխականները կիրակի, յունիսի 10-ին, ժամը 12-ին հրաւիրվում են նոյն եկեղեցի երկրորդ և վերջին ժողովի։

Ժողովի զբաղմանց առարկաներն են.

1) Գայիանեան օրիորդաց դպրոցի հոգաբարձութեան տարեկան հաշւետուութիւնը։

2) Ընտրութիւն նոր հոգաբարձուների և նրանց անձնափոխանորդների։

3) Ընտրութիւն վերստուգիչ յանձնաժողովի։

Մուղնու ծխական հոգաբարձութիւն

(ա. օ.) 416. 3—3

АНУЗОЛЬ
МАРКА УТВЕРЖД. ГЕДЕКЕ и К°. ПРАВИТ. № 4530.
ПРОСИМЪ ОТВЕРГАТЬ ПОДДѢЛКИ И ВСЯКІЯ ПОДРАЖАНІЯ И ТРЕБОВАТЬ ТОЛЬКО НАСТОЯЩІЯ СЪ ОХРАН. КЛЕЙМОМЪ СЪ ТАМОЖ. ПЛОМБОЙ РУССКАГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.
СВѢЧИ
АНУЗОЛЬ
ГЕДЕКЕ и К°.
РЕКОМ. ДЛЯ БЫСТРАГО, УДОБНАГО И БЕЗБОЛѢЗНЕННАГО ИЗЛѢЧЕНІЯ
ГЕМОРРОЯ
Это испытанное, благотворно-дѣйствующее средство признано врачами за лучшее. Цѣна 1 р. 75 к.
Продажа въ аптекахъ и лучш. аптекар. магазин.
ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ВЪ РОССІИ пров. Э. ЮРГЕНСЪ.
Волхонка, МОСКВА.

(М. 10873) 12—6 (10.)

!!!ԱՄԱՉԵՑԷՔ!!!

Ձեր կօստիւմը ամբողջապէս ծածկված է բծերով, մինչդեռ նա կարող է լինել բոլորովին նոր։ Գնէք բծահան կրէմ

АВТОМАТИЧЕСКІЙ ПЯТНОВЫВОДНЫЙ КРЕМЪ „ЧУДОДѢЙ" Людвига Керіяйнъ. БЕЗЪ ТРУДА МЫТЬЯ, ЩЕТОКЪ и ЗАТРАТЫ ВРЕМЕНИ ВЫВОДИТЪ ВСѢ ПЯТНА ИЗЪ ЛЮБОЙ ТКАНИ Ц. 20 и 35 к.

Դուք միշտ մաքուր կը լինէք! Վաճառվում է ամենուրեք։ Ռուսաստանի համար գլխաւոր պահեստը՝ Ի. Պ. Նէյտէրօվի մօտ, Ս.-Պետերբուրգում, Старо-Петергофскій пр. соб. д. № 18.

Կովկասում բացառապէս վաճառվում է Կովկասեան Ընկերութեան Դեղային Ապրանքների խանութում, Թիֆլիսում, Բագւում, Բաթումում։

(10, 20) 334. 10—3

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, ամսիս 10-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, երրորդ և վերջին անգամ հրաւիրվում են ժողովի՝ Կուկիոյ Նորաշէն ս. Աստուածածին եկեղեցու բոլոր չափահաս ծխականները՝ ընտրելու երէցփոխ և հոգաբարձուներ։

Գործակալ՝ Ղեւոնդ քահ. Մամիկոնեան

422. 2—2

ԱՐԱՍԹՈՒՄԱՆ

այցելողների (առողջների) համար մատչելի գնով վարձով տրվում է կահաւորված ՉՈՐՍ մաքուր սենեակ, վերևի յարկում, և մի ընդարձակ խոհանոց։ Հասցէն՝ Աբասթուման Տիգրան Մէտանճեանին։

(և.) 423. 2—1

(П. 87395) 8—3

Հրաւէր

Կիրակի, յունիսի 10-ին, ցերեկվայ ժամը 11-ին, Քամոյեան ս. Գէորգ եկեղեցում կայանալու է ծխական տարեկան ընդհանուր ժողով։

Օրակարգի խնդիրներն են՝

1) 1910/11 թ. թ. տարեկան հաշւի և 1912 թ. նախահաշւի քննութիւնն ու հաստատումը։

2) Ընտրութիւն մի հոգաբարձուի (տիկ. Ե. Արծրունու ժամանակը լրացած է) և վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամի։

3) Երրորդ քահանայ ունենալու խնդիրը։

Քամոյեան ս. Գէորգ եկեղեցու

Հոգաբարձութիւն

Ծանօթ.—Եթէ այս ժողովը ծխականների օրինաւոր թիւ չը լինելու պատճառով չը կայանայ, երկրորդ և վերջին ժողովը նշանակվում է հետևեալ կիրակի, ամսիս 17-ին, նոյն տեղում և նոյն ժամին։

419. 2—2

Շաբաթ, յունիսի 9-ին, Գայիանեան օր. դպրոցի դահլիճում կը կայանայ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԵՒ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Զբաղմունքի առարկաներ.

1) Զեկուցումն Վարչութեան։
2) Հաշւետուութիւն Կ. Վարչութեան 1911/12 թ.։
3) Նախահաշիւ 1912/13 թ.։
4) Զեկուցումն վերստուգիչ յանձնաժողովի։
5) Ընթացիկ խնդիրներ։
6) Զեկուցումն Ստ. Լիսիցեանի «Ուղիղ և թեք գրութեան» մասին։

Սկիզբն է առաւ. ժամը 10-ին։ ✦ Ժողովականների օրինական թիւ չը գոյացած դէպքում՝ ժողովը կայանալու է երկուշաբթի, ամսիս 11-ին։

(Կ.) 415. 2—2

Լոյս տեսաւ

Ռ. ԽԱՆ-ԱԶԱՏԻ

ՀԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

170 պատկերով.

Բովանդակութիւն.—1) Ներածութիւն։ 2) Եգիպտոս։ 3) Միջագետք։ 4) Ասորեստան։ 5) Փիւնիկիա։ 6) Հայաստան։ 7) Արիական ցեղը։ 8) Իրան։ 9) Յունաստան։ 10) Մակեդոնիա։ 11) Հռոմ։

Գրքի շապիկը զարդարված է մի գեղեցիկ նկարով, որի վրա բոլոր հին ազգերի ներկայացուցիչներն են պատկերացված իրանց բնորոշ հագուստներով ու դիրքերով։

Բացի թեմական ու ծխական դպրոցներում իբրև դասագիրք ծառայելը, «ՀԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ» կարող է նաև ընթերցանութեան համար գործածվել։

Գինը 1 ր. 25 կ.

Կարելի է դիմել Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառներին։

(հ. կ.) 407. 3—3

Եղբ. Իվ. եւ Գր. Մալըշևների պահեստում

այս օրերս ստացված են ապակեայ ապրանքներ, այն է՝ կօնեակի, շամպայնի, փորտօյի, մադէրի, օղու (մենավաճառ), լիմօնադի, սելտէրեան ջրի ՇԻՇԵՐ, դատարկ աղւսներ ՖԱԼԿՕՆԻԷ, կոլոր շիշեր (սուլէյներ) $^1/_4$, $^3/_4$, $^1/_2$ և 1 վեդր., քառակուսի շտոֆ $^1/_4$ և $^1/_{10}$, բուրեբանկաներ քաղցրաւենիքի համար, լամպի ապակիներ, լամպաներ, սեղանատան բիւրեղեայ ապակուց ամանեղէններ։ Կան մեծ քանակութեամբ լուսամուտի ապակիներ։ Գները բոլոր ապրանքների ԲԱՒԱԿԱՆԱՉԱՓ ԷԺԱՆԱՑՎԱԾ ԵՆ։

Պահեստը՝ Великокняжская, 24. Խանութը՝ Михайловскій пр., 67.

(չ.ու.կ.) 347. 12—11

ՓՈՐՁՎԱԾ ՎԱՐԺՈՒՀԻ

ցանկանում է ունենալ դասեր Թիֆլիսում, կամ Թիֆլիսից դուրս՝ ամարանոցներում, ընտանիքի մէջ։ Հասցէն՝ Վելիամինօվսկայա փ. № 8, բնակ. 5. Նոյն տեղը տրվում են հաշւապահական դասեր։

430. 1—1

ԿՈՎԿ. ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Լոյս տեսաւ

ՆԱՐ-ԴՈՍԻ

„ՄԱՀԸ"

Վէպ. 531 երես։ — Գինը 1 ր. 20 կոպ.

Վաճառվում է Թիֆլիսի բոլոր գրախանութներում։ Պահեստը Ընկերութեան մօտ. Тифлисъ, Кавказское Армянское Издательское Общество, Бебутовская, № 25.

(հ.շ.կ.ե.) 411. 5—4

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.